

تأثیر فن آوری اطلاعات (IT) برویژگی های کیفی اطلاعات

دکتر حسین اعتمادی^۱

مربوط ساختن حسابداری در دنیای متأثر از فناوری اطلاعات

در حالیکه پرداختن به ارزشگذاری^۲ و قابلیت اعتماد، مسائلی را درباره مفید بودن حسابداری عنوان می کنند، بزرگترین مسئله و یکی از مسائلی که به احتمال زیاد مورد علاقه محققان، تهیه کنندگان و استفاده کنندگان صورتهای مالی می باشد، مسئله به موقع بودن است. همانطور که سرمایه گذاران و اعتباردهندگان (استفاده کنندگان صورتهای مالی) دنبال منابع اطلاعاتی متناوب برای ارزیابی کارایی شرکت هستند، همچنین به جستجوی اطلاعات مورد علاقه و روزمره شان عادت پیدا می کنند.

باتوجه به اینکه اطلاعات زیادی از طریق پایگاه عمومی داده ها مخصوصاً اینترنت قابل دسترسی است، بنابراین تصمیم گیرندگان می توانند بطور روزافزون از اطلاعات به موقع و متنوع برای تصمیم گیری استفاده کنند. در حالیکه آنها هنوز مجبور به استفاده از اطلاعات صورتهای مالی حسابرسی شده هستند که این اطلاعات فقط به صورت دوره ای و بر مبنای گذشته قابل دسترسی هستند، ولی باید اذعان داشت اطلاعات حسابداری ارائه شده بوسیله

صورتهای مالی حسابرسی شده برای تصمیم گیری کم اهمیت خواهند شد مگر اینکه مدلی به منظور تهیه اطلاعات مالی به موقع، ایجاد شود.

در این جا یک چالش در رابطه با فناوری اطلاعات برای محققان حسابداری قابل طرح است.

فناوری اطلاعات همواره نقش کلیدی در قابل دسترس بودن اطلاعات حسابداری بر مبنای بلادرنگ^۳، خواهد داشت. سوال تحقیق این می باشد که فناوری اطلاعات چگونه می تواند برای تسهیل در گزارشگری مورد استفاده قرار گیرد، بطوری که به گزارشگری مالی بر خط^۴ برسیم.

در این نوع گزارشگری اطلاعات از طریق اینترنت (یا جانشین آن) در همه حال در دسترس خواهند بود. موارد نامشخص عبارتند از: (۱) چگونه اطلاعات به صورت فوری از سازمان اینترنت می رسند؟ و (۲) در چه شکل و فرمی؟ از دیدگاه فنی به نظر می رسد تغییرات در سیستم های موجود امکان پذیر باشد. همانطور که قبلاً بیان شد، سیستم های ERP^۵ منبع مرکزی اطلاعات را که برای تسهیل فرآیند لازم است، ارائه می کنند. همچنانکه فروشندگان به منظور بهبود ارتباط بین سیستم های ERP و اینترنت، برای اهداف تجارت الکترونیکی تلاش می کنند، اینچنین ارتباطاتی باید انتشار اطلاعات مالی از ERP به اینترنت را برای استفاده اشخاص ذی نفع، تسهیل کند. بنابراین، به دلایل مختلف

۳ - Real - Time Basis

۴ - On - Line Continuous Financial Reporting

۵ - Enterprise Resource Planning

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

۲ - Valuation

به نظر می‌رسد فناوری در حال رسیدن به جایگاه خودش می‌باشد.

حتی با در نظر گرفتن امکان‌پذیری فناوری، این رویکرد می‌تواند از لحاظ امکان بستن صورتهای مالی برمبنای منطقی و به موقع مورد سوال قرار گیرد. اما اینجا ما دوباره شواهدی از تحولات را می‌بینیم که به طور روزافزون این امکان را ایجاد می‌کند. لاری کارتر^۱، رئیس مالی سیستم‌های سیسکو^۲ اخیراً بیان کرده که اهداف شرکتها که دستیابی به بستن مجازی^۳ حسابهاست عبارتست از توانایی بستن حسابهای دوره‌ای در هر روز. در بسیاری از شرکتها، سیستم‌های ERP برای ایجاد این امکان تقویت شده‌اند. به عنوان مثال نرم‌افزار ERP شرکت جی دی ادوارد^۴ شامل قابلیت برنامه‌ای جستجو می‌باشد بصورتیکه به استفاده‌کننده اجازه می‌دهد که تاریخهای شروع و پایان را به منظور جمع‌آوری داده‌ها تعریف کند، بدین ترتیب به استفاده‌کننده اجازه می‌دهد که گزارشهای اختصاصی را برای تسهیل در تجزیه و تحلیل مالی و غیره، تهیه نماید. بنابراین امکان‌پذیر بودن گزارشگری مالی بر خط کاملاً معقول به نظر می‌رسد.

با فرض اینکه اطلاعات می‌توانند از سیستم‌های داخلی به اینترنت وصل شوند و

اطلاعات لحظه‌ای به استفاده‌کنندگان ارائه شوند، سوال دوم این است که (در چه شکلی و فرمی)؟

با وجود فایل‌های الکترونیکی و اینترنت، انتشار اطلاعات بصورت الکترونیکی در هر دو مورد سطح کلی^۵ و جزئی^۶ امکان‌پذیر است. سوال این است که کدامیک از این سطوح (کلی و جزئی) برای استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی مفیدتر است؟ برای یک استفاده‌کننده خاص ممکن است جواب دادن به این آسان باشد. برای استفاده‌کنندگان به صورت عام، بسیار مشکل‌تر است. زیرا بعضی اطلاعات کلی و برخی دیگر، اطلاعات تفصیلی را نیاز دارند. نهایتاً هر دو نوع اطلاعات لازم و ضروری است. برای استفاده‌کنندگان با مهارت کمتر دسترسی به تعداد محدودی از فرمت‌های از پیش تعیین شده که اطلاعات کلی ارائه می‌کند، می‌تواند مطلوبتر باشد. استفاده‌کنندگان ماهر دسترسی کامل به اطلاعات و توانایی تفسیر و تحلیل اطلاعات مورد نیازشان را خواستارند. به هر حال این مساله نیاز به تامل دارد. در حالیکه از روی حدس حل این مساله محتمل است ولی لازم است که محققان به مطالعه و بررسی روشها و کمک به ظهور یک مدل هنجاری برای گزارشگری مالی در عصر الکترونیک بپردازند، اگرچه روشهای بسیاری وجود دارند که نباید نادیده گرفته شوند.

[Sutton, ۲۰۰۰]

۱ - Larry Carter

۲ - Cisco Systems

۳ - Virtual Close

۴ - JD - Edward

۵ - Aggregate

۶ - Disaggregate

گزارشگری در عصر تحولات

افزایش رقابت و پیشرفت‌های فناوری، تحولات زیادی را ایجاد نموده‌است. شرکتها برای بقا و رقابت با یکدیگر باید روش‌های سازماندهی و مدیریت، روش کار و تولید محصولات، روش‌های مدیریت ریسک و برقراری ارتباط با دیگر سازمانها را تغییر دهند. شرکت‌هایی در این رقابت برنده می‌شوند که به مشتریان توجه دارند و تصمیم‌گیری غیرمتمرکز دارند، زمان لازم برای فعالیت‌های کلیدی را کاهش می‌دهند و رابطه جدیدی را با عرضه‌کنندگان، مشتریان و حتی رقبا برقرار می‌کنند. شرکت‌ها در واکنش به تغییرات سریع دنیای تجارت، سیستم‌های اطلاعاتی و اطلاعات لازم برای مدیریت تجارت را تغییر داده‌اند. برای مثال آنها معیارهای اندازه‌گیری جدیدی را جهت سنجش عملکرد فعالیت‌های دارای ارزش بلندمدت و مزایای رقابتی ابداع کرده‌اند که در این ارتباط می‌توان اندازه‌گیری‌های غیرمالی مانند زمان تاخیر ساخت محصول و اندازه‌گیری‌های مالی مانند ارزش افزوده اقتصادی را نام برد. در عصر تغییر اگر گزارش‌های مالی نتواند نیاز استفاده‌کنندگان را برآورده سازد آنگاه ریسک اطلاعات را افزایش می‌دهد.

امروزه گزارش‌ها باید با تغییر نیاز استفاده‌کنندگان حرکت کند، در غیراینصورت ویژگی مربوط بودن را از دست می‌دهد. مربوط بودن گزارش‌های مالی برای بقای حرفه حسابداری اهمیت بسزایی دارد. از زمانی که اینترنت بوجود آمد

استفاده‌های متعدد مالی از آن شده است که می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- تبلیغات از طریق اینترنت - بسیاری از شرکت‌ها صفحاتی از وب^۱ را جهت معرفی محصولات و فراورده‌های منعقد اختصاص داده‌اند.
- ارتباطات داخلی از طریق اینترنت واکسترانت که امکان دسترسی به اطلاعات را سرعت می‌بخشد.
- امکان همکاری بین تیم‌های طراحی و راهبردی که در محل‌های مختلف مستقر هستند.
- استفاده از اینترنت برای معاملات فروش و عملیات بانکی.
- جدیدترین استفاده از اینترنت برای گزارشگری مالی و ارائه اطلاعات به هنگام جهت تسهیل ارتباط با سهامداران و سایر استفاده‌کنندگان است.

تأثیر فناوری بر گزارشگری مالی

فناوری‌های مختلفی برای گزارشگری مالی وجود دارد که عمومی‌ترین آن شبکه جهانی وب است. روشهای دیگری مانند دسترسی مستقیم به مرکز رایانه شرکت نیز وجود دارد. با توجه به تأثیر فناوری بر مقررات سازمانها؛ محتوی و ساختار گزارشگری مالی متون حسابداری و سازمانهای حرفه‌ای، روشهای زیر را برای به کارگیری فناوری تعیین نموده‌اند.

- (۱) سیستم‌های طراحی شده توسط مقامات قانونی در کشورهای پیشرو، قانونگذاران سیستم‌های مختلفی را برای ارائه اطلاعات طراحی کرده‌اند. اولین

به روش سنتی وجود دارد. انعطاف‌پذیری ارائه اطلاعات با استفاده از این فناوری، گزارش اطلاعات به مقامات قانونی را آسانتر نموده است. [حساس یگانه و یحیی پور، ۱۳۸۲]

سیستم در این زمینه EDGAR^۱ است که توسط کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا طراحی شده است. در کانادا کمیسیون اوراق بهادار اونتاریو سیستم SEDAR^۲ طراحی نمود و هر دو سیستم از طریق اینترنت قابل دسترسی هستند.

۲) استفاده از شبکه جهانی وب برای گزارشگری مالی

دلیل اصلی استفاده از وب، هزینه اندک (برای استفاده‌کنندگان و تهیه‌کنندگان) و دسترسی آسان به اطلاعات شرکتها از طریق شبکه می‌باشد. وب نه تنها ارتباط تصویری و حجیم گزارشهای شرکتها را امکان‌پذیر نموده بلکه استفاده‌کنندگان می‌توانند به سرعت در زمان مناسب به اطلاعات مورد نیاز دست یابند.

وب ارائه اطلاعات فراوان و متفاوت را با آنچه که در گزارشگری سنتی وجود داشت فراهم نموده است. ارتباط برتر داده‌ها قابلیت دسترسی اطلاعات را بهبود بخشیده و دسترسی مرحله به مرحله اطلاعات را تسهیل نموده است. داده‌های چندین دوره و تحلیل آنها به صورت آماده در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد و می‌توانند جهت تحلیل بیشتر داده‌ها را دستکاری نمایند. علاوه بر این وب سنجش عملکرد غیرمالی و استفاده هرچه بیشتر از نمودار را جهت ارائه اطلاعات امکان‌پذیر نموده است. در وب محدودیت‌های کمتری در خصوص انعطاف پذیری نمایش نسبت

۱ - Electronic Data Gathering And Retrieval

۲ - System for Electronic And Retrieval